

CARL RUDBECK om

utmärkta "livre de chevet"

Livre de chevet har fransmännen något som heter. Alltså en bok som man har vid huvudkudden eller på nattduksbordet och som man bläddrar i när sömnen inte vill infinna sig och när varken tabletter eller sprit hjälper.

Man måste ställa höga och speciella krav på en sådan bok – den skall gå att läsa inte bara från början till slut utan från mitten och framåt eller från slutet och bakåt, det vill säga man skall kunna bläddra i den förstrött eller engagerat, man skall känna igen sig men också bli överraskad hela tiden. Helst bör den

bestå av korta stycken, inte av långa textsjok. Den ursprungliga och fortfarande på många vis idealiska nattduksbordsboken är förstas Bibeln och den kan ännu med fördel också för otrogna tjäna detta syfte.

Men det finns andra. André Gide påstod att Bibeln på hans nattduksbord fick lämna plats åt Gustave Flauberts brev och jag kan förstå honom där. Flaubert skrev inte bara några av världens bästa romaner som *Madame Bovary* och *L'Education Sentimentale*, (Hjärtats fostran på svenska) som både platsar högt upp i romanens ganska lilla elitdivision utan också stora mängder brev till vänner och kolleger, bland andra Turgenjev och till George Sand. Sammansatta ger denna korrespondens inblickar i

Gustaves dystra själ men också i hur man skriver en roman. Den som läser ett par av dessa brev om kvällen kommer snart att bli god vän med Flaubert (eller Gustave som jag numera hellre kallar honom). Man småpratar med en av världens bästa författare som man lär känna bättre än vad man gör många av sina vänner. Att få hela korrespondensen på svenska är inte att tänka på men ett urval på en fem sex hundra sidor vore en välgärning som inte bara sömnlösa skulle bli tacksamma för.

ANDRÉ GIDE HAR FÖR ÖVRIGT SJÄLV på ett förtjänstfullt sätt bidragit till livre de chevet genren med sina Dagböcker. Om hans romaner, till exempel

Falskmyntarna och Pastoralsymfonin, börjar att förete ålderskrämpor gäller inte detta hans dagböcker som än i dag är lika fräscha som när de skrevs. Inte så att man alltid tycker om Gide, han var självupptagen, arrogant och falsk men han var en sådan insiktstull betraktare av både sig själv och sin samtid att faran är att man helt glömmer bort sömnen och fortsätter att läsa fram till gryningen. Gide skvallrar gärna om andra men han utelämnar också sig själv; i den ganska nya och ocensurerade upplagan av dessa dagböcker framträder han inte sällan som en tidig sexturist under sina färder till Nordafrika men också som en skeptisk och i god mening radikal analytiker av inte bara den litterära utan också den politiska verkligheten. Inte ens under första världskriget och åren därefter förföll han till simpel chauvinism utan insåg att Tyskland och Frankrike förr eller senare måste lära sig att leva tillsammans.

INTE HELLER DESSA FINNS TILLGÄNGLIGA på svenska men också de förtjänar att översättas långt mycket mer än alla dessa dussinromaner som kommer ut, recenserar och glöms bort, alltså böcker som verkar ha ungefär samma shelf life som ett vanligt mjölkpaket.

Både Flauberts korrespondens och Gides dagböcker är omfattande verk som räcker för även svår och långvarig sömnlöshet. Den som inte har så stora behov kan kanske hålla till godo med La Rochefoucaulds maximer – korta och spetsiga formuleringar, eleganta cynismer om världens dumhet som man kan använda som citat. Och om man inte anger källan framstår man själv som en omåttligt intelligent och genomskådande cyniker.

Med böcker som dessa på bordet bredvid sängen blir sömnlöshet inte ett stort lidande utan kan faktiskt bli den bästa stunden på hela dygnet.

Carl Rudbeck (carlr@timbro.se) är redaktör för nättidskriften Smedjan.com

